

VID

Studieplan for videreutdanning i familieterapi og systemisk praksis

60 studiepoeng

To studieretninger:

Systemisk praksis

Systemisk par- og familieterapi

Programme Description for Continuing Education in Family Therapy and Systemic Practice

60 ECTS

Two Programme Options:

Systemic Practice

Systemic Couple- and Family Therapy

Fakultet for sosialfag

Faculty of Social Studies

VID Oslo

Godkjent 21. februar 2018 av rektor.

Approved 21st of February by Rector.

Innholdsfortegnelse

1. Presentasjon av studiet	3
1.1 Bakgrunn for studiet og studiets profil	3
1.2 Studiets fag- og kjerneområder	3
1.3 Arbeids- og yrkesmuligheter etter endt utdanning	4
2. Målgruppe og opptakskrav	4
3. Læringsutbytte.....	5
4. Arbeids- og undervisningsformer	7
5. Internasjonalisering	7
6. Praksisstudier.....	7
7. Vurderingsformer.....	8
8. Studiets oppbygning	9
9. Nøkkelinformasjon om studiet	11
Emnebeskrivelser	16
Grunnlagsforståelse del 1	16
Grunnlagsforståelse del 2	19
Faglige tilnærminger del 1.....	22
Faglige tilnærminger del 2.....	25
Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis	29

1. Presentasjon av studiet

1.1 Bakgrunn for studiet og studiets profil

Videreutdanning i familierapi og systemisk praksis ble etablert i 1990. Studiet er en klinisk profesjonsbasert videreutdanning på 60 studiepoeng. Studiet er organisert som en deltidsutdanning og er nært knyttet til studentenes egen arbeidspraksis. Fullført videreutdanning kvalifiserer for å søke opptak til 3. studieår på mastergrad i familierapi og systemisk praksis.

Videreutdanningen har en tverrprofesjonell profil, hvor studenter kommer fra ulike profesjoner og grunnutdanninger. Søkere kan arbeide innen psykisk helsevern, familievern, barnevern, nav, primærhelsetjenesten, rusfeltet, skoleverket og andre sammenhenger hvor det er fokus på endrings- og utviklingsarbeid, for eksempel innen personal- og organisasjons arbeid.

Studiet er delt inn i to studieretninger; Systemisk praksis og Systemisk par- og familierapi. Innholdet i studieretningene blir beskrevet i kapittel 2, "Målgruppe og opptakskrav". Studentene velger studieretning ved opptak til studiet.

Målsetting med studiet er å utdanne reflekterte, kritisk tenkende og kunnskapsrike praktikere. Det vil si at studentene utvikler holdninger basert på en kontekstuell og relasjonell forståelse av mellommenneskelig samhandling. Samtidig utvikler de sitt eget personlige ståsted og kompetanse i både å arbeide selvstendig og til å samarbeide med andre. Videre vektlegges at studentene utvikler kompetanse i å se sammenhenger mellom profesjonelle og private holdninger og erfaringer. Dagens samfunn er preget av globalisering, migrasjon, pluralisme, fragmentering, fremmedgjøring, marginalisering, sosiale medier og endrede samlivsformer. Barn, unge, eldre, enkeltpersoner, par og familier kan oppleve krevende og vanskelige livssituasjoner, problemer og konflikter knyttet til for eksempel omsorg, oppdragelse, kommunikasjon, eksistensielle valg, vold, rus, fattigdom, brutte relasjoner, livsfaseutfordringer og konflikter på arbeidsplassen. Dette krever at studentene utvikler holdninger og et repertoar av faglige tilnærminger som setter dem i stand til å møte mennesker i ulike livsfaser og situasjoner og kunne arbeide på flere nivåer samtidig. Studenter på studiet arbeider i ulike posisjoner som for eksempel miljø- eller familierapeut, konsulent, veileder eller pedagog.

Studiet innebærer en sammensatt teoretisk overbygning som kan ivareta høy grad av kompleksitet. Grunnlagsforståelsen for studiet hentes i hovedsak fra systemiske og sosialkonstruksjonistiske perspektiver, noe som er i tråd med fagfeltet internasjonalt. Studiet presenterer videre ulike faglige tilnærminger som kan anvendes i ulike typer praksiser som par- og familierapi, veiledning og tverrfaglig samarbeid.

Det legges vekt på å knytte sammen utdanning, praksis, veiledning og forskning slik at disse gjensidig kan supplere hverandre.

Studieprogrammet er utviklet i tråd med European Family Therapy Association (EFTA) sin standard for systemiske familierapiutdanninger i Europa (2011).

1.2 Studiets fag- og kjerneområder

Studiets *fagområde er systemisk profesjonell praksis*. En grunnleggende ide innen det systemiske fagfeltet er at mening skapes og forstås i kontekst. Mennesker lever sine liv og samskaper mening gjennom fortellinger under ulike strukturelle og samfunnsmessige forhold. Diskurser, verdier, relasjoner og hva som er betydningsfullt for hver enkelt påvirker individer, familiemedlemmer og grupper til å tenke og handle som de gjør. En slik kontekstuell og relasjonell forståelse av samspill og problemutvikling er kjernen i det som beskrives som *systemisk* og danner utgangspunkt for de faglige tilnærminger som introduseres på studiet.

Fagfeltet er i kontinuerlig utvikling. Systemiske arbeidsmåter er utviklet fra 1950 tallet og fram til i dag. Studiet presenterer de faglige tilnærmingene som har vært og er toneangivende i praksisfeltet. Det legges

vekt på hvordan grunnlagsforståelsen, teoretiske perspektiver og praksisformer har utviklet seg og anvendes i systemisk praksis og i par- og familierapi.

Studiets kjerneområder er grunnlagsforståelse, faglige tilnærminger og personlig og profesjonell utvikling.

Grunnlagsforståelsens perspektiver og begreper supplerer og påvirker hverandre og danner utgangspunkt for holdninger, verdier og faglige tilnærminger i praksis. Grunnlagsforståelsen inkluderer både en forståelse av virkeligheten som sosialt konstruert, og en forståelse av at den sosiale verden som omgir individer og familier eksisterer i form av samfunnsstrukturer og livsbetingelser.

I emnet *faglige tilnærminger* introduseres studentene for ulike måter å utøve systemisk praksis og par- og familierapi. Det gis innføring i faglige tilnærminger som kombinerer perspektiver fra grunnlagsforståelsen i praksis.

Gjennom *personlig og profesjonell utvikling* praktiserer og arbeider studentene med selvforståelse til sin profesjonelle praksis. Målet er at studentene utvikler et repertoar av ulike faglige tilnærminger og praksisformer, samtidig som de utvikler sin egen stil. Studentene har veiledning gjennom hele studieforløpet.

Det gis i tillegg undervisning i VIDS profilemne *livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis*.

1.3 Arbeids- og yrkesmuligheter etter endt utdanning

Studiet kvalifiserer til:

- Stillinger innenfor barnevern, familievern, psykisk helsevern, nav, pedagogiske institusjoner og helseinstitusjoner som krever kompetanse på høyere grads nivå. Det omfatter stillinger hvor hovedarbeidsoppgaver er terapeutisk arbeid med barn, unge, enkeltpersoner, par og familier samt stillinger knyttet til veiledning, personal og organisasjonsarbeid, veiledning av profesjonsutøvere og deltakelse i tverrprofesjonelt samarbeid

Videre studiemuligheter etter endt utdanning

- Fullført videreutdanning gir mulighet for innpass for de to første årene og direkte opptak på 3. studieår på masterstudiet i familierapi og systemisk praksis

2. Målgruppe og opptakskrav

Målgruppene for studiet er profesjonsutøvere som arbeider med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, par, familier og grupper innen familievern, barnevern, nav, psykisk helsevern, rusfeltet, pedagogiske institusjoner og helseinstitusjoner, veiledning i ulike sammenhenger og personal- og organisasjonsarbeid.

Opptakskrav til studieprogrammet er bachelorgrad innenfor helse- og sosialfag (180 studiepoeng) eller annen tilsvarende utdanning på samme nivå. Søkere med annen profesjonsutdanning kan tas opp etter individuell vurdering. Det må i tillegg dokumenteres minst to års relevant klient / brukerrettet yrkespraksis tilsvarende hel stilling etter fullført bachelorgrad. Søkere som ikke oppfyller de ordinære opptakskravene kan etter fastsatte kriterier søke opptak på grunnlag av realkompetanse.

Studentene må være i relevant praksis under studietiden. Høgskolen vil foreta en faglig vurdering før praksisstedet godkjennes. Dette skjer ved opptak.

Valg av studieretning

Studieretning velges ved opptak. Valg av studieretning er knyttet til studentenes egen praksis i studietiden; det vil si at praksis må oppfylle krav til innhold i valgte studieretning.

Studentene må kunne oppfylle kravet om 160 timer praksis for å få den godkjent. Studentene kan endre valg av studieretning etter 1. studieår, men må fortsatt oppfylle kravet om 160 timers praksis.

Praksis som vil kunne være felles for studenter på begge studieretningene er ulike typer relasjons-, kommunikasjons- og dialogarbeid, konfliktarbeid, endrings- og utviklingsarbeid og tverrfaglig samarbeid.

Studieretning Systemisk praksis: Praksis foregår i ulike typer arbeid som rådgivning og veiledning, gruppeledelse, teamarbeid, nettverksarbeid, pedagogisk arbeid, kompetanseutvikling og ulike former for krisehåndtering, støttesamtaler, tilrettelegging, bistand- og pårørendearbeid med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, foreldre, familier og grupper.

Studieretning Systemisk par- og familierapi: Praksis foregår i terapi og terapeutisk arbeid med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, par, foreldre, familier og grupper.

3. Læringsutbytte

Studiets formål er å utdanne studenter med inngående kunnskap, ferdigheter og kompetanse. Etter endt studium vil læringsutbytte omfatte fagområdet systemisk profesjonell praksis, spesifisert med egne læringsutbytter innenfor de to studieretningene: *Systemisk praksis* og *Systemisk par- og familierapi* jfr. læringsutbyttebeskrivelser i 2. syklus (mastergradsnivå) i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning (2017).

Grunnlagsforståelsen er på metanivå og retningsgivende for de faglige tilnærmingene og praksisutøvelsen innenfor det systemiske fagområdet. Læringsutbytterne for studieretningene blir da på mange områder sammenfallende. Det som i hovedsak skiller studieretningene er kontekst, det vil si i hvilken sammenheng praksisutøvelsen foregår.

I praksis betyr dette at studentene får samme undervisning. Største delen av pensum er felles med noe fagspesifikt knyttet til hver studieretning. Det betyr videre at studentene tilegner seg *kunnskap* med utgangspunkt i et tverrprofesjonelt fagområde og læringsmiljø og utvikler *ferdigheter* knyttet til sin særegne praksis, veiledning og personlig og profesjonell utvikling. De utvikler kontekstuell *kompetanse* som kan anvendes innenfor mange ulike sammenhenger i ulike posisjoner og roller.

I det følgende beskrives overordnet læringsutbytte særskilt for hver studieretning.

Studieretning Systemisk praksis

Systemisk praksis omhandler *ulike typer relasjons- kommunikasjons- og dialogarbeid* som rådgivning, veiledning, gruppeledelse, støtte, tilrettelegging, pårørendearbeid, konfliktløsning og samarbeid på ulike nivåer.

Kunnskaper

Kandidaten

- har utdypet kunnskap innenfor systemisk praksis med spesialisert innsikt i fagets grunnlagsforståelse, verdigrunnlag og faglige tilnærminger
- har avansert kunnskap om å arbeide i ulike systemer og er bevisst maktforhold og strukturer som fremmer og hindrer utvikling og samarbeid
- har inngående kjennskap til fagområdets litteratur og forskning og kan orientere seg i denne, både nasjonalt og internasjonalt

Ferdigheter

Kandidaten

- kan analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i studiets grunnlagsforståelse og innta en kritisk tilnærming med vekt på etikk, verdier og relasjoner i systemisk profesjonell praksis
- kan samarbeide og kommunisere med bevissthet omkring maktforhold, strukturer og diskurser i samfunnet som påvirker menneskers livssituasjon
- kan bidra til endrings- og utviklingsarbeid på avansert nivå innenfor ulike pedagogiske, helse- og sosial institusjoner og organisasjoner.
- kan arbeide selvstendig i komplekse sammenhenger med ulike problemstillinger med flere parter, nettverk og større systemer involvert
- kan utøve faglig skjønn og anvende kunnskaps- og erfaringsbaserte systemiske tilnærminger i møte med ulike samarbeidspartnere, familier og systemer.
- kan utøve systematisk og kritisk tilnærming til faglige problemstillinger og egne data

- kan bruke relevante metoder for faglig utviklingsarbeid på en selvstendig måte

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan utøve systemisk praksis på en reflektert, allsidig og innsiktsfull måte og ha utviklet høy grad av sensitivitet og selvrefleksivitet i møte med andre mennesker og systemer i utøvelsen av profesjonell praksis
- kan skape samhandling i samarbeidsrelasjoner med ulike teoretiske perspektiver.
- kan bidra til nytenkning og fagutvikling i samarbeid med ulike faggrupper, praksisfelt og brukere
- kan utøve kritisk refleksjon og etisk dømmekraft i tråd med gjeldende lover, normer og retningslinjer

Studieretning Par- og familierapi

Systemisk par- og familierapi omhandler i hovedsak ulike typer *terapeutisk relasjons- kommunikasjons- og dialogarbeid* i med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, par, foreldre, familier og grupper.

Kunnskaper

Kandidaten

- har utdypet kunnskap innenfor systemisk par- og familierapi med spesialisert innsikt i fagets grunnlagsforståelse, verdigrunnlag og faglige tilnærminger
- har inngående kunnskap om sosiologiske perspektiver, familieteori og familierapeutiske tilnærminger
- har avansert kunnskap om helsefremmende perspektiver i par- og familierapi
- har inngående kjennskap til fagområdets litteratur og forskning og kan orientere seg i denne, både nasjonalt og internasjonalt

Ferdigheter

Kandidaten

- kan analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i familierapiens grunnlagsforståelse og innta en kritisk tilnærming med vekt på etikk, verdier og relasjoner i profesjonell praksis
- kan anvende spesialisert kunnskap om barn og familier som en integrert del av et terapeutisk repertoar
- kan samarbeide og kommunisere med bevissthet omkring maktforhold, strukturer og diskurser i samfunnet som påvirker menneskers livssituasjon
- kan arbeide selvstendig i komplekse sammenhenger med ulike problemstillinger med en eller flere familiemedlemmer og nettverk involvert
- kan utøve faglig skjønn og anvende kunnskaps- og erfaringsbaserte tilnærminger i møte med par og familier
- kan benytte terapiestern kunnskap inn i en systemisk terapeutisk kontekst
- kan utøve systematisk og kritisk tilnærming til faglige problemstillinger og egne data
- kan bruke relevante metoder for faglig utviklingsarbeid på en selvstendig måte

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan utøve par- og familierapi på en reflektert, allsidig og innsiktsfull måte og ha utviklet høy grad av sensitivitet og selvrefleksivitet i møte med mennesker
- kan praktisere systemisk terapi i sammenhenger med ulike diskurser og kulturelle perspektiver
- kan kritisk vurdere og anvende ulike faglige tilnærminger i par- og familierapi
- kan vurdere og bruke ulike typer vitenskapelige kunnskapskilder og spesialiserte databaser på avansert nivå
- kan bidra til nytenkning og fagutvikling i samarbeid med ulike faggrupper, praksisfelt og brukere
- kan utøve kritisk refleksjon og etisk dømmekraft i tråd med gjeldende lover, normer og retningslinjer

4. Arbeids- og undervisningsformer

Undervisningen består av varierte og studentaktive undervisnings- og læringsformer. Det faglige stoffet formidles gjennom forelesninger, selvstudium, loggføring, e-læring, arbeidskrav og student- og lærerstyrte seminarer. Det faglige stoffet blir belyst og bearbeidet ved hjelp av praktiske øvelser, rollespill, gruppearbeid og studentenes skriftliggjøring og refleksjoner knyttet til egen utvikling. Studiet inneholder nettstøttet veiledning og undervisning, samt at studentene gjennomfører 160 timer praksis og 160 timer veiledning fordelt over to år. 50 timer av veiledningen foregår på samlingene i grupper. Det vil være fokus på personlige aspekters innflytelse på profesjonell praksis. Undervisningen er lagt opp slik at den innholdsmessig beveger seg mellom overordnede ideer og teori til metoder, praksis og refleksjon over egen rolle som profesjonell utøver. Gjennom ulike pedagogiske strukturer vil profesjonsetiske perspektiver fremheves, og studentene blir utfordret til å drøfte det som presenteres i undervisningen og eget daglige arbeid i et fagetisk perspektiv. Undervisningen foregår som felles undervisning i klasser, i ulike grupper som etableres over tid, og i arbeid med personlig og profesjonell utvikling. Det vektlegges å tilrettelegge for et fleksibelt studium. En del av undervisningen foregår på engelsk.

Obligatoriske aktiviteter består av ulike typer arbeidskrav som loggføring og mappeskriving.

Det gis ulike former for tilbakemelding underveis i studiet. Hvilke former som vil bli benyttet går fram av de ulike emnebeskrivelsene og i undervisningsplanen.

All undervisning er obligatorisk. Dette begrunnes i at undervisningen i all hovedsak er dialogisk, med gruppesamtaler, rollespill, øvelser og eksempler fra praksisfelt som en vesentlig del av undervisningen. Videre er relasjonelle prosesser i klassene over tid og mellom student og lærer vesentlig for utvikling av bevissthet og ferdigheter som kreves i begge studieretningene.

For å kunne framstille seg til eksamen i de enkelte emnene forutsettes deltakelse og godkjente arbeidskrav. Det kreves 80 % tilstedeværelse i hvert emne for å kunne gjennomføre eksamen. Fravær utover 20 % må kompenseres etter avtale med faglærer. Tilstedeværelse ses emnevis.

Pensum utgjør ca. 4500 sider og består av både obligatorisk og studentvalgt pensum. Deler av pensum er på engelsk. Det utarbeides elektroniske kompendier for de enkelte emnene med artikler og bokkapitler.

5. Internasjonalisering

Studiet legger vekt på betydningen av globalisering og søker å integrere et multikulturelt perspektiv i studiet som helhet.

Det tilstrebes å ha kontakt med fagmiljøer utenfor Norge. Programrådet har flere partnerinstitusjoner og samarbeider om lærerutveksling, studentutveksling og utvikling av studieprogram. Internasjonalt samarbeid og utveksling bidrar til et internasjonalt perspektiv på faget, og styrker og utvider studentenes kompetanse og perspektiver.

Internasjonale gjestelærere og studenter ved programrådet bidrar til å sikre internasjonal aktualitet, oppdatert kunnskap og pensum på aktuelle fagfelt. Det gir også mulighet for bruk av blant annet engelsk som undervisningsspråk og fagterminologi.

6. Praksisstudier

Praksis og veiledning er gjennomgående obligatoriske aktiviteter i hele studieforløpet og beskrives innenfor de ulike emnene. Studentene gjennomfører *praksis* mellom samlingene på sine respektive praksissteder. *Veiledning* gjennomføres mellom og på samlingene.

Personlig og profesjonell utvikling (PPU) er også gjennomgående i hele studieforløpet og gjennomføres mellom og på samlingene. PPU er integrert i *grunnlagsforståelse* og *faglige tilnærminger* og beskrives innenfor disse emnene.

Det overordnede målet for studiet er å bidra til at studentene utvikler seg som allsidige, sensitive og reflekterte praktikere. Intensjonen er at studentene prøver ut og bruker ulike teoretiske perspektiver og praksiser. Praksis, veiledning og PPU skal bidra til at studentene videreutvikler og utvider sine ferdigheter

ved å integrere teori, metode, praktiske ferdigheter og personlig stil i samarbeid med godkjente veiledere. Det tas utgangspunkt i studenten som person og yrkesutøver og dennes evne til å inngå i mellommenneskelige relasjoner. Det legges vekt på at studentene utvikler en refleksiv sensitivitet i møte med andre mennesker. Dette innebærer blant annet å se seg selv i samspill med andre mennesker, være observant på egne og andres reaksjoner og samtidig møte mennesker der de er på en måte som er hensiktsmessig og gir mening for dem det gjelder.

Praksis, veiledning og PPU omfatter:

- 160 timer praksis mellom samlingene
- 160 timer veiledning *

*110 timer av veiledningen tas mellom samlingene i veiledningsgrupper organisert av studentene selv. Veilederne er godkjent av VID og studentene betaler for denne veiledningen.

*50 timer av veiledningen skjer i grupper på samlingene og er inkludert i studieavgiften. Studentene deles inn i grupper ut fra valgt studieretning. Disse har til sammen 7 timer veiledning på hver samling i samme gruppe og med samme veileder.

Antall timer praksis og veiledning er jevnt fordelt gjennom hele studiet. Det vil si 40 timer praksis og 40 timer veiledning pr semester.

Praksis, veiledning og PPU omfatter følgende fire elementer:

- 1) Studentene er i relevant *arbeidspraksis* som samsvarer med valgt studieretning. Det betyr at studentene har en arbeidssituasjon hvor de kan arbeide med familier, enkeltpersoner og / eller systemer i terapi og samhandling. Dette kan skje på egen arbeidsplass eller ved hospitering. Praksis vil si en profesjonell virksomhet der studentene over tid er ansvarlig eller medansvarlig for å planlegge og utføre arbeid med utgangspunkt i presentert grunnlagsforståelse og faglige tilnærminger. Det skal gjøres video-opptak av et visst antall timer praksis til bruk i veiledning. Studentene skal øve seg innenfor den kontekst studenten ønsker å utvikle spesiell kompetanse.
- 2) *Veiledning* bidrar til at studentene videreutvikler og utvider sine ferdigheter i praktisk arbeid ved å integrere teori, faglige tilnærminger, praktiske ferdigheter og personlig stil i samarbeid med medstudenter og godkjente veiledere. Veiledningen fokuserer på samspillet mellom studenten, klient / brukere og sammenhengen praksis foregår innenfor. Veiledning består av prosess- og direkte veiledning. *Prosessveiledning* foregår i grupper og vil si at det gis veiledning på materiale studentene bringer med seg i form av fortellinger fra praksis. Det foregår på ulike måter. *Direkte veiledning* foregår individuelt eller i grupper og vil si at det gis veiledning på studentens egen praksis ved at veileder er tilstede som co-terapeut, i rommet eller bak et speil og observerer praksis. Veileder kan også se praksis på film/dvd.
- 3) Studentene arbeider med sin *personlige og profesjonelle utvikling*. Intensjonen er å stimulere studentene til å utvikle sensitivitet og selvrefleksivitet overfor relasjonene de er en del av og hvordan forholde seg til den resonans fra egne livserfaringer som oppstår i møtet med klienter, brukere og samarbeidspartnere. Det legges vekt på å ha et ressurs- og mulighetsperspektiv. Det fokuseres på hvordan studenten kan ta seg selv i bruk i samhandling og samtaler med dem de møter i profesjonell praksis. Målet er å sette studentene i stand til å bli reflekterte praktikere og terapeuter med ferdigheter i å skape dialogiske prosesser.
- 4) Studentene arbeider med *skriftliggjøring av refleksjoner* knyttet til egen praksis, veiledning og PPU. Intensjonen er at studentene skal vise hvordan de anvender teori og begreper inn i sin systemiske praksis og terapeutiske arbeid. Gjennom utvikling av sensitivitet og selvrefleksivitet i sin praksis skal de reflektere over sin egen progresjon.

7. Vurderingsformer

Eksamener avholdes i henhold til forskrift 12. desember 2016 om opptak, studier, eksamen og grader ved VID vitenskapelige høgskole. Vurderingsformene gjengis under beskrivelsen av det enkelte emne. Det vektlegges at vurderingsformene bygger på studentenes arbeid og det avlegges eksamen i hvert emne.

Vurderingene består av eksamen, muntlige framlegg i grupper, klinisk muntlig eksamen samt dokumentasjon av praksis og veiledning.

Vurderingsuttrykket i de ulike vurderingsformene er enten gradert karakter A- E for bestått, F for ikke bestått eller bestått /ikke bestått. Vurderingene fra alle emnene inngår på vitnemålet. Vurderingsuttrykket på masteroppgaven er gradert karakter A-F.

Sensur foregår i henhold til gjeldende lovformuleringer og aktuelle retningslinjer. Det benyttes i hovedsak to sensorer ved alle eksamener, en intern og en ekstern. Ved klage på sensur blir det benyttet ekstern sensor.

Praksis og veiledning på praksis gjennomføres og dokumenteres i henhold til fastlagt antall timer. 80 % av praksis og veiledning må være gjennomført for at studenten kan gå opp til klinisk muntlig eksamen. De resterende timene må gjennomføres innen utsatt frist i høstsemesteret. Alle andre arbeidskrav må være godkjent før studentene kan avlegge eksamen. Studenten må bestå alle eksamener på ett studieår for å kunne gå opp til eksamen på neste studieår.

8. Studiets oppbygning

Studiet er utformet i henhold til følgende bestemmelser i: Lov av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler. Forskrift av 12. desember 2016 om opptak, studier og grader ved VID vitenskapelige høyskole.

Videreutdanningen er et deltidsstudium basert på undervisning i ukesamlinger og selvstendig arbeid mellom samlingene. Studiet går over 2 år, på 4 semestre, med 2 samlinger pr. semester, til sammen 8 samlinger. Studiet inneholder 3 emner. De emnene som går over mer enn ett semester er delt inn i del 1, del 2. Studiet er delt inn i to studieretninger. Studentene vil i hovedsak ha felles undervisning i temaer som omhandler grunnlagsforståelse, faglige tilnærminger og livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis.

Studentene arbeider i hver sin studieretning når det gjelder praksis, veiledning, personlig og profesjonell utvikling (PPU), noe pensum og noe undervisning.

Studentene gjennomfører praksis og veiledning mellom samlingene. I tillegg deltar studentene i veiledningsgrupper på samlingene. Veiledning har spesielt fokus på personlig og profesjonell utvikling. Studentene arbeider med fagstoff i litteraturgrupper knyttet til studieretningene.

I det følgende gis en beskrivelse av innholdet i studiet:

Grunnlagsforståelse, del 1, 1. studieår, 15 studiepoeng

Det gis innføring i studieprogrammets grunnlagsforståelse med filosofiske perspektiver, teori og begreper. Hovedtyngden i emnet utgjøres av sentrale begreper fra systemisk teori, kommunikasjonsteori og sosialkonstruksjonisme. I tillegg introduseres utvalgte perspektiver fra poststrukturalisme. Temaene knyttes tett opp mot studentenes praksis, veiledning og personlige og profesjonelle utvikling ved at studentene gjennomfører praksis og veiledning mellom samlingene. I tillegg deltar studentene i veiledningsgrupper på samlingene.

Grunnlagsforståelse, del 2, 1. studieår, 15 studiepoeng

Det gis innføring i teori om identitet som sosialt konstruert, teori om tilknytning mellom barn og deres omsorgspersoner og familielivssyklusteori. Videre gis det undervisning i temaer omkring forståelse av ulike familie-, samlivs- og intimitetsformer i samfunnet. Grunnlagsforståelsen utvides med utvalgte perspektiver fra kritisk realisme og studentene blir presentert for vitenskapsteoretiske begreper knyttet til forskning i fagfeltet. Studentene får innføring i hvordan skape og delta i ulike dialogiske og reflekterende prosesser. Det gis oversikt over grunnlagsforståelsen og introduksjon til faglige tilnærminger i systemisk terapi og praksis. Temaene knyttes opp mot studentenes praksis, veiledning og personlige og profesjonelle utvikling.

Faglige tilnærminger, del 1, 2. studieår, 10 studiepoeng

Det gis innføring i faglige tilnærminger som kombinerer perspektiver fra grunnlagsforståelsen til arbeid med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, par, familier og grupper. Studentene får kjennskap til strategiske-, strukturelle-, løsningsorienterte-, milano-, narrative-, samarbeidende-, dialogiske- og diskursive tilnærminger. Videre arbeides det med ulike perspektiver og tilnærminger ved gjennomføring av ulike typer

samtaler og samarbeid. Temaene knyttes opp mot studentenes praksis, veiledning og personlige og profesjonelle utvikling.

Faglige tilnærminger, del 2, 2. studieår, 15 studiepoeng

Det gis innføring i faglige tilnærminger i ulike sammenhenger og praksisfelt, nyere forskning i fagfeltet og fellesfaktorer. Det gis orientering i andre terapi- og praksisformer som anvendes i dagens samfunn, sett i relasjon til systemiske tilnærminger. Temaene knyttes opp mot studentenes praksis, veiledning og personlige og profesjonelle utvikling.

Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis, 2. studieår, 5 studiepoeng

Intensjonen med emnet er at studentene opparbeider en forståelse for hvilken betydning egne verdier og livssyn får i møte med mennesker som har ulike verdier og livssyn. Temaene knyttes opp mot studentenes praksis, veiledning og personlige og profesjonelle utvikling.

I det følgende gis en skjematisk oversikt over emnene.

1. studieår		*O=obligatorisk emne, V=valgemne		
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
	Grunnlagsforståelse del 1	15	Høst	O
	Grunnlagsforståelse del 2	15	Vår	O
2. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
	Faglige tilnærminger del 1	10	Høst	O
	Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis	5	Høst	O
	Faglige tilnærminger del 2	15	Vår	O

9. Nøkkelinformasjon om studiet

Navn på studieprogrammet: Videreutdanning i familierterapi og systemisk praksis		Engelsk navn på studieprogrammet: Continuing Education in Family Therapy and Systemic Practice
ISCED-kode:		
Studieprogramkode:	Kvalifikasjonsnivå: 2. syklus (mastergrad)	
Antall studiepoeng: 60	Grad etter avsluttet studium:	
Undervisningsspråk: Norsk	Organisering av studiet: Deltid (50 % studiebelastning)	
Praksisstudier: Ja	Praksisomfang: 160 timer Veiledning : 160 timer	
Normert studietid: 2 år	Studieåret starter: Høst	Undervisningssted: Oslo og Sandnes

Målgruppe og opptakskrav

Målgruppene for studiet er profesjonsutøvere som arbeider med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, par, familier og grupper innen familievern, barnevern, nav, psykisk helsevern, rusfeltet, pedagogiske institusjoner og helseinstitusjoner, veiledning i ulike sammenhenger og personal- og organisasjonsarbeid.

Opptakskrav til studieprogrammet er bachelorgrad innenfor helse- og sosialfag (180 studiepoeng) eller annen tilsvarende utdanning på samme nivå. Søkere med annen profesjonsutdanning kan tas opp etter individuell vurdering. Det må i tillegg dokumenteres minst to års relevant klient / brukerrettet yrkespraksis tilsvarende hel stilling etter fullført bachelorgrad. Søkere som ikke oppfyller de ordinære opptakskravene kan etter fastsatte kriterier søke opptak på grunnlag av realkompetanse.

Studentene må være i relevant praksis under studietiden. Høgskolen vil foreta en faglig vurdering før praksisstedet godkjennes. Dette skjer ved opptak.

Studiet er delt inn i to studieretninger; Systemisk praksis og Systemisk par- og familierterapi.

Studieretning velges ved opptak. Valg av studieretning er knyttet til studentenes egen praksis i studietiden; det vil si at praksis må oppfylle krav til innhold i valgte studieretning.

Studentene må oppfylle kravet om 160 timer praksis for å få den godkjent. Studentene kan endre valg av studieretning etter 1. studieår, men må oppfylle kravet om 160 timers praksis.

Praksis som vil kunne være felles for studenter på begge studieretningene er ulike typer relasjons-, kommunikasjons- og dialogarbeid, konfliktarbeid, endrings- og utviklingsarbeid og tverrfaglig samarbeid.

Studieretning Systemisk praksis: Praksis foregår i ulike typer arbeid som rådgivning og veiledning, gruppeledelse, teamarbeid, nettverksarbeid, pedagogisk arbeid, kompetanseutvikling og ulike former for krisehåndtering, støttesamtaler, tilrettelegging, bistand- og pårørendearbeid med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, foreldre, familier og grupper.

Studieretning Systemisk par- og familierterapi: Praksis foregår i terapi og terapeutisk arbeid med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, par, foreldre, familier og grupper.

Beskrivelse av studieprogrammets innhold og profil

Målsetting med studiet er å utdanne reflekterte, kritisk tenkende og kunnskapsrike praktikere. Det vil si at studentene utvikler holdninger basert på en kontekstuell og relasjonell forståelse av mellommenneskelig samhandling. Samtidig utvikler de sitt eget personlige ståsted og kompetanse i både å arbeide selvstendig og til å samarbeide med andre. Videre vektlegges at studentene utvikler kompetanse i å se sammenhenger mellom profesjonelle og private holdninger og erfaringer.

Studiet har en *tverrprofesjonell profil*, hvor studenter kommer fra ulike profesjoner og grunnutdanninger. Søkere kan arbeide innen psykisk helsevern, familievern, barnevern, nav, primærhelsetjenesten, rusfeltet, skoleverket og andre sammenhenger hvor det er fokus på endrings- og utviklingsarbeid, for eksempel innen personal- og organisasjons arbeid.

Studiet innebærer en sammensatt teoretisk overbygning som kan ivareta høy grad av kompleksitet. *Grunnlagsforståelsen* for studiet hentes i hovedsak fra systemiske og sosialkonstruksjonistiske perspektiver, noe som er i tråd med fagfeltet internasjonalt. Studiet presenterer videre ulike *faglige tilnærminger* som kan anvendes i ulike typer praksiser som par- og familierapi, veiledning og tverrfaglig samarbeid.

Studiets *fagområde* er *systemisk profesjonell praksis*. En grunnleggende ide innen det systemiske fagfeltet er at mening skapes og forstås i kontekst. Mennesker lever sine liv og samskaper mening gjennom fortellinger under ulike strukturelle og samfunnsmessige forhold. Diskurser, verdier, relasjoner og hva som er betydningsfullt for hver enkelt påvirker individer, familiemedlemmer og grupper til å tenke og handle som de gjør. En slik kontekstuell og relasjonell forståelse av samspill og problemutvikling er kjernen i det som beskrives som *systemisk* og danner utgangspunkt for de faglige tilnærminger som introduseres på studiet. Høgskolen foretar en faglig vurdering av praksissted ved opptak.

Det gis undervisning i grunnlagsforståelse og faglige tilnærminger. Videre gjennomfører studentene praksis og veiledning gjennom hele studieforløpet hvor personlig og profesjonell utvikling vektlegges. Temaer knyttet til livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis er integrert i hele studiet.

Det legges vekt på å knytte sammen utdanning, praksis, veiledning og forskning slik at disse gjensidig kan supplere og berike hverandre.

Læringsutbytte

Studiets formål er å utdanne studenter med inngående kunnskap, ferdigheter og kompetanse. Etter endt studium vil læringsutbytte omfatte fagområdet systemisk praksis og par- og familierapi i profesjonell praksis, spesifisert med egne læringsutbytter innenfor de to studieretningene: *Systemisk praksis* og *Systemisk par- og familierapi* jfr. læringsutbyttebeskrivelser i 2. syklus (mastergradsnivå) i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning (2017).

Grunnlagsforståelsen er på metanivå og retningsgivende for de faglige tilnærmingene og praksisutøvelsen innenfor det systemiske fagområdet. Læringsutbyttene for studieretningene blir da på mange områder sammenfallende. Det som i hovedsak skiller studieretningene er kontekst, det vil si i hvilken sammenheng praksisutøvelsen foregår.

I praksis betyr dette at studentene får samme undervisning. Største delen av pensum er felles med noe fagspesifikt knyttet til hver studieretning. Det betyr videre at studentene tilegner seg *kunnskap* med utgangspunkt i et tverrprofesjonelt fagområde og læringsmiljø og utvikler *ferdigheter* knyttet til sin særegne praksis, veiledning og personlig og profesjonell utvikling. De utvikler kontekstuell *kompetanse* som kan anvendes innenfor mange ulike sammenhenger i ulike posisjoner og roller. I det følgende beskrives overordnet læringsutbytte særskilt for hver studieretning.

Studieretning Systemisk praksis

Systemisk praksis omhandler *ulike typer relasjons- kommunikasjons- og dialogarbeid* som rådgivning, veiledning, gruppeledelse, støtte, tilrettelegging, pårørendearbeid, konfliktløsning og samarbeid på ulike nivåer.

Kunnskaper

Kandidaten

- har utdypet kunnskap innenfor systemisk praksis med spesialisert innsikt i fagets grunnlagsforståelse, verdigrunnlag og faglige tilnærminger
- har avansert kunnskap om å arbeide i ulike systemer og er bevisst maktforhold og strukturer som fremmer og hindrer utvikling og samarbeid
- har inngående kjennskap til fagområdets litteratur og forskning og kan orientere seg i denne, både nasjonalt og internasjonalt

Ferdigheter

Kandidaten

- kan analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i studiets grunnlagsforståelse og innta en kritisk tilnærming med vekt på etikk, verdier og relasjoner i systemisk profesjonell praksis
- kan samarbeide og kommunisere med bevissthet omkring maktforhold, strukturer og diskurser i samfunnet som påvirker menneskers livssituasjon
- kan bidra til endrings- og utviklingsarbeid på avansert nivå innenfor ulike pedagogiske, helse- og sosial institusjoner og organisasjoner.
- kan arbeide selvstendig i komplekse sammenhenger med ulike problemstillinger med flere parter, nettverk og større systemer involvert
- kan utøve faglig skjønn og anvende kunnskaps- og erfaringsbaserte systemiske tilnærminger i møte med ulike samarbeidspartnere, familier og systemer.
- kan utøve systematisk og kritisk tilnærming til faglige problemstillinger og egne data
- kan bruke relevante metoder for faglig utviklingsarbeid på en selvstendig måte

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan utøve systemisk praksis på en reflektert, allsidig og innsiktsfull måte og ha utviklet høy grad av sensitivitet og selvrefleksivitet i møte med andre mennesker og systemer i utøvelsen av profesjonell praksis
- kan skape samhandling i samarbeidsrelasjoner med ulike teoretiske perspektiver.
- kan bidra til nytenkning og fagutvikling i samarbeid med ulike faggrupper, praksisfelt og brukere
- kan utøve kritisk refleksjon og etisk dømmekraft i tråd med gjeldende lover, normer og retningslinjer

Studieretning Par- og familierapi

Systemisk par- og familierapi omhandler i hovedsak ulike typer *terapeutisk relasjons- kommunikasjons- og dialogarbeid* i med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, par, foreldre, familier og grupper.

Kunnskaper

Kandidaten

- har utdypet kunnskap innenfor systemisk par- og familierapi med spesialisert innsikt i fagets grunnlagsforståelse, verdigrunnlag og faglige tilnærminger
- har inngående kunnskap om sosiologiske perspektiver, familieteori og familierapeutiske tilnærminger
- har avansert kunnskap om helsefremmende perspektiver i par- og familierapi
- har inngående kjennskap til fagområdets litteratur og forskning og kan orientere seg i denne, både nasjonalt og internasjonalt

Ferdigheter

Kandidaten

- kan analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i familierapiens grunnlagsforståelse og innta en kritisk tilnærming med vekt på etikk, verdier og relasjoner i profesjonell praksis
- kan anvende spesialisert kunnskap om barn og familier som en integrert del av et terapeutisk repertoar
- kan samarbeide og kommunisere med bevissthet omkring maktforhold, strukturer og diskurser i samfunnet som påvirker menneskers livssituasjon
- kan arbeide selvstendig i komplekse sammenhenger med ulike problemstillinger med en eller flere familiemedlemmer og nettverk involvert
- kan utøve faglig skjønn og anvende kunnskaps- og erfaringsbaserte tilnærminger i møte med par og familier
- kan benytte terapiekstern kunnskap inn i en systemisk terapeutisk kontekst
- kan utøve systematisk og kritisk tilnærming til faglige problemstillinger og egne data
- kan bruke relevante metoder for faglig utviklingsarbeid på en selvstendig måte

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan utøve par- og familierapi på en reflektert, allsidig og innsiktsfull måte og ha utviklet høy grad av sensitivitet og selvrefleksivitet i møte med mennesker
- kan praktisere systemisk terapi i sammenhenger med ulike diskurser og kulturelle perspektiver
- kan kritisk vurdere og anvende ulike faglige tilnærminger i par- og familierapi
- kan bidra til nytenkning og fagutvikling i samarbeid med ulike faggrupper, praksisfelt og brukere
- kan utøve kritisk refleksjon og etisk dømmekraft i tråd med gjeldende lover, normer og retningslinjer

Arbeids- og yrkesmuligheter etter endt utdanning

Studiet kvalifiserer til:

- Stillinger innenfor barnevern, familievern, psykisk helsevern, nav, pedagogiske institusjoner og helseinstitusjoner som krever kompetanse på høyere grads nivå. Det omfatter stillinger hvor hovedarbeidsoppgaver er terapeutisk arbeid med barn, unge, enkeltpersoner, par og familier samt stillinger knyttet til veiledning, personal og

organisasjonsarbeid, veiledning av profesjonsutøvere og deltakelse i tverrprofesjonelt samarbeid.

Videre studiemuligheter etter endt utdanning

- Fullført videreutdanning gir mulighet for innpass for de to første årene og opptak på 3. studieår på mastersstudiet i familierapi og systemisk praksis

Emnebeskrivelser

Grunnlagsforståelse del 1

Basic Concepts of Systemic Theory for practice. Part 1

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode:	Undervisningsspråk: Norsk	Praksisstudier: Ja 40 timer praksis 40 timer veiledning* *26 timer veiledning eksternt *14 timer veiledning på samling
Antall studiepoeng: 15	Undervisningssted: Oslo og Sandnes	Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 45 timer Omfang studentstyrt arbeid: 360 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 405 timer
Tilbys som enkeltemne: Nei	Undervisningstermin: Høst/vår	
Emnestatus: Obligatorisk emne	Obligatorisk undervisning: Ja	
Studienivå: Høyere grad		
Plassering i studieløpet Heltid: Ikke aktuelt Deltid: 1. semester Forkunnskapskrav:		

Innhold

Emnet "Grunnlagsforståelse og praksis del 1" er felles for studentene og gjennomføres 1. studieår, 1. semester. Emnet presenterer studieprogrammets grunnlagsforståelse med filosofiske perspektiver, teori og begreper. Dette utgjør grunnlaget for forståelse av systemisk praksis og par- og familierapi gjennom hele studiet. Det legges vekt på utvikling av holdninger og kompetanse i å formulere faglige begrunnelser for egen praksis, noe som anses grunnleggende for å kunne gjennomføre en etisk forsvarlig profesjonell praksis. Begrepene som presenteres ses i relasjon til hverandre, da de forutsetter og påvirker, utfordrer, supplerer og overlapper hverandre. Studentene gjennomfører praksis og veiledning og personlig og profesjonell utvikling integrert i dette emnet, der de arbeider med begrepene presentert i grunnlagsforståelsen knyttet til egen praktisering.

Hovedtemaer:

- historisk og kontekstuell gjennomgang av fagområdets utvikling og plass i samfunnet med sentrale begreper og fagpersoner med relevans for systemisk praksis og par- og familierapi
- system- og kommunikasjonsteori - kontekst, sirkularitet, punkttering, mønstre, mening, feedback, metakommunikasjon, strukturer, grenser og 1. og 2. ordens kybernetikk
- sosialkonstruksjonisme – praktikerens / terapeuten som deltaker, subjektiv virkelighetsforståelse, språket som bestemmende for forståelse, kunnskap som sosialt konstruert, historisk, kulturell og lokal, mening som kontekstuell og konstruert, sammenheng mellom forståelse og sosial handling
- poststrukturalisme – problemer forstås som respons på diskurser, maktforhold, forståelse av posisjonering og nye forståelser av identitet og erfaring
- ulike lytte-, respons- og samtaleferdigheter
- informasjonskompetanse – forsknings og litteratursøk

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Studieretning Systemisk praksis

Kunnskaper:

Kandidaten

- har inngående kunnskap om fagområdets historie, egenart og plass i ulike relevante praksisfelt
- har kunnskap om studiets grunnlagsforståelse med filosofiske perspektiver, teori og begreper
- har innsikt i hvordan kunnskapen kan anvendes på nye områder og utvide praksisutøvelsen innen sitt praksisfelt

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan reflektere over faglige problemstillinger i sin praksis med utgangspunkt i begreper fra grunnlagsforståelsen
- kan utforske og utvikle egen praksisutøvelse med økt bevissthet når det gjelder egen rolle og posisjon i møte med brukere, grupper og samarbeidspartnere
- har ulike lytte-, respons- og samtaleferdigheter

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan koble sammen teoretisk kunnskap, erfaringer og nyutvikling av egen terapeutisk praksis og foreta begrunnede valg i sin praksisutøvelse
- kan vurdere og bruke ulike typer kunnskapskilder og databaser

Studieretning Systemisk par- og familierapi

Kunnskaper:

Kandidaten

- har inngående kunnskap om par- og familierapiens historie, egenart og plass i samfunnet
- har kunnskap om studiets grunnlagsforståelse med filosofiske perspektiver, teori og begreper
- har innsikt i hvordan kunnskapen kan anvendes i terapeutisk arbeid med barn, par og familier.

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan reflektere over faglige problemstillinger i sin terapeutiske praksis med utgangspunkt i begreper fra grunnlagsforståelsen
- kan utforske og utvikle par- og familierapeutisk praksis med økt bevissthet når det gjelder egen rolle og posisjon i møte med barn, individer, par og familier
- har ulike lytte-, respons- og samtaleferdigheter

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan koble sammen teoretisk kunnskap, erfaringer og nyutvikling av egen terapeutisk praksis og foreta begrunnede valg i sin praksisutøvelse
- kan vurdere og bruke ulike typer kunnskapskilder og databaser

Arbeids- og undervisningsformer

- forelesninger og seminarer
- studentaktive metoder som fremmer dialog, refleksjon og drøftinger
- praksis, veiledning og PPU
- litteraturstudier i grupper
- skrivetrening

Obligatoriske aktiviteter

- tilstedeværelse
- skriftlige refleksjoner i mappe
- 40 timer praksis og 40 timer veiledning

40 timer praksis og 40 timer veiledning må ikke være gjennomført før eksamen, men må dokumenteres før emnet som helhet kan regnes som bestått.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig individuell hjemmeoppgave	3 dager	Bestått/ikke bestått	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Besvarelsen skal ha et omfang på 2400 ord.

Pensum

1125 sider

Grunnlagsforståelse del 2

Basic Concepts of Systemic Theory, part 2

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode:	Undervisningsspråk: Norsk	Praksisstudier: Ja 40 timer praksis 40 timer veiledning* *26 timer veiledning eksternt *14 timer veiledning på samling
Antall studiepoeng: 15	Undervisningssted: Oslo og Sandnes	Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 45 timer Omfang studentstyrt arbeid: 360 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 405 timer
Tilbys som enkeltemne: Nei	Undervisningstermin: Høst/vår	
Emnestatus: Obligatorisk emne	Obligatorisk undervisning: Ja	
Studienivå: Høyere grad		
Plassering i studieløpet Heltid: Ikke aktuelt Deltid: 2. semester Forkunnskapskrav: Grunnlagsforståelse og praksis del 1		

Innhold

Emnet "Grunnlagsforståelse og praksis del 2" er felles for studentene og gjennomføres 1. studieår, 2. semester. Det undervises i teori om utvikling av identitet som sosialt konstruert, teori om tilknytning mellom barn og deres omsorgspersoner og familielivssyklusteori. Det presenteres ulike perspektiver på familie-, samlivs- og intimitetsformer relatert til dagens pluralistiske og multikulturelle samfunn. Grunnlagsforståelsen utvides med utvalgte perspektiver fra kritisk realisme og studentene blir presentert for vitenskapsteoretiske begreper knyttet til forskning i fagfeltet. Emnet oppsummerer grunnlagsforståelsen og det gis en introduksjon til faglige tilnærminger innenfor systemisk praksis og par- og familierapi. Gjennom emnet arbeider studentene med de presenterte begrepene og tilnærmingene i praksis, veiledning, PPU og gjennom litteratur.

Hovedtemaer:

- teori om utvikling av identitet som sosialt konstruert, teori om tilknytning mellom barn og deres omsorgspersoner og familielivssyklusteori
- dialogiske og reflekterende prosesser
- ulike familie-, samlivs- og intimitetsformer og sosiale systemer i kjønns- klasse- og multikulturelt perspektiv i et pluralistisk samfunn og betydningen av marginaliserende prosesser
- kritisk realisme – multinivåer, bredde og dybde perspektiv, forholdet mellom ontologi, epistemologi og metodologi
- vitenskapsteoretiske grunnbegreper knyttet til forskning på praksis
- oversikt over grunnlagsforståelsen og introduksjon til faglige tilnærminger i systemisk praksis og terapi med konsekvenser for praksis i ulike posisjoner og sammenhenger.

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Studieretning Systemisk praksis

Kunnskaper:

Kandidaten

- har inngående kunnskap om utvikling av identitet som sosialt konstruert, tilknytningsteori, ulike familie- og samlivsformer og sosiale systemer i kjønns- klasse- og minoritetsperspektiv, samt betydningen av marginaliserende prosesser i samfunnet
- har oversikt over grunnlagsforståelsen og faglige tilnærminger og ulike perspektiver knyttet til problemforståelse, syn på forandring, rolle og posisjonering og hvordan denne kunnskapen kan anvendes i eget praksisfelt.
- har kunnskap om vitenskapsteoretiske grunnbegreper innen forskning i fagfeltet

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan forholde seg reflektert overfor menneskers ulike veivalg og vurdere kritisk samfunnsmessige diskurser og strukturer som påvirker menneskers relasjoner, veivalg og muligheter.
- kan innta kritisk perspektiv på forskning i fagfeltet og gjøre bruk av relevant kunnskap i sin praksis
- kan anvende ulike perspektiver og forståelser i sin praksis i møte med mennesker i ulike sammenhenger
- kan delta i reflekterende prosesser og utøve dialogiske ferdigheter

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan reflektere over relevante fag- og forskningsetiske problemstillinger og foreta begrunnede valg i sin praksis med utgangspunkt i presentert grunnlagsforståelse
- kan reflektere over relevante faglige og etiske problemstillinger knyttet til forståelse av mellommenneskelig og relasjonell samhandling
- kan analysere og drøfte utfordringer og muligheter knyttet til temaer som mangfold, forskjeller og pluralisme

Studieretning Par- og familierapi

Kunnskaper:

Kandidaten

- har inngående kunnskap om utvikling av identitet som sosial konstruksjon, tilknytningsteori, ulike familie- og samlivsformer og sosiale systemer i kjønns- klasse- og minoritetsperspektiv, samt betydningen av marginaliserende prosesser i samfunnet
- har oversikt over grunnlagsforståelsen og faglige tilnærminger og ulike perspektiver knyttet til problemforståelse, syn på forandring, rolle og posisjonering og hvordan denne kunnskapen kan anvendes i par- og familierapeutisk arbeid.
- har kunnskap om vitenskapsteoretiske grunnbegreper innen forskning i fagfeltet

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan forholde seg reflektert overfor menneskers ulike veivalg og vurdere kritisk samfunnsmessige diskurser og strukturer som påvirker menneskers relasjoner, veivalg og muligheter.

- kan innta kritisk perspektiv på forskning i innenfor par- og familierapi og gjøre bruk av relevant kunnskap i sin praksis
- kan anvende ulike perspektiver og forståelser i terapeutisk arbeid i møte med mennesker i ulike sammenhenger
- kan delta i reflekterende prosesser og utøve dialogiske ferdigheter

Generell kompetanse:

Kandidaten

- Kan reflektere over relevante fag- og forskningsetiske problemstillinger og foreta begrunnede valg i sin terapeutiske praksis med utgangspunkt i presentert grunnlagsforståelse
- Kan reflektere over relevante faglige og etiske problemstillinger knyttet til forståelse av mellommenneskelig og relasjonell samhandling
- Kan analysere og drøfte utfordringer og muligheter knyttet til temaer som makt, diskurser, etiske dilemmaer, mangfold, forskjeller og pluralisme

Arbeids- og undervisningsformer

- forelesninger og seminarer
- studentaktive metoder som fremmer dialog, refleksjon og drøftinger
- praksis, veiledning og PPU
- litteraturstudier i grupper
- skrivetrening

Obligatoriske aktiviteter

- tilstedeværelse
- skriftlige refleksjoner i mappe
- 40 timer praksis og 40 timer veiledning

40 timer praksis og 40 timer veiledning må ikke være gjennomført før eksamen, men må dokumenteres før emnet som helhet kan regnes som bestått.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig individuell hjemmeoppgave	10 dager	A-F	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering: Besvarelsen skal ha et omfang på 4000 ord.

Pensum

1125 sider

Faglige tilnærminger del 1

Key Systemic Approaches and practice part 1

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: Antall studiepoeng: 10	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Oslo og Sandnes	Praksisstudier: Ja 40 timer praksis 40 timer veiledning* *26 timer veiledning eksternt *14 timer veiledning på samling
Tilbys som enkeltemne: Nei Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Ja	Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang studentstyrt arbeid: 240 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Studienivå: Høyere grad		
Plassering i studieløpet Heltid: Ikke aktuelt Deltid: 2. studieår Forkunnskapskrav:		

Innhold

Emnet "Faglige tilnærminger og praksis del 1" er felles for studentene og gjennomføres 2. studieår, 3. semester. Her utdypes faglige tilnærminger innenfor systemisk praksis og par- og familierapi presentert i grunnlagsforståelsen.

Det blir lagt vekt på hvordan ulike faglige tilnærminger utfyller og påvirker hverandre, henter ideer fra hverandre og på den måten utgjør en bred samling av tenkning og praksisformer. Emnet har fokus på hvordan praksis kan gi seg uttrykk i arbeid med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, par, familier, par, individer og grupper innenfor ulike sammenhenger.

Samtidig med emnet arbeider studentene med de presenterte begrepene og faglige tilnærmingene i praksis og veiledning og personlig og profesjonell utvikling.

Hovedtemaer:

- innføring i faglige tilnærminger som kombinerer perspektiver fra grunnlagsforståelsen i arbeid med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, par, familier og grupper. Det hentes inspirasjon fra ulike systemiske tilnærminger; strategiske-, strukturelle-, løsningsorienterte-, milano-, narrative-, samarbeidende-, dialogiske- og diskursive tilnærminger.
- ulike perspektiver og praktiske ferdigheter ved oppstart av terapeutiske samtaler, veiledning og samarbeid; posisjonering, allianse, forståelse, prosess, forandring og avslutning
- anerkjennelse, relasjonell sensitivitet og selvrefleksivitet i møte med andre mennesker
- oppvekstfamiliers betydning, fortellinger fra eget liv og ressonans som utgangspunkt for utvidet forståelse av seg selv i relasjon til andre i profesjonell praksis

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Studieretning systemisk praksis

Kunnskaper:

Kandidaten

- har utdypende kunnskap om perspektiver, begreper og arbeidsformer fra de ulike faglige tilnærmingene

i systemisk samtale- og veiledningspraksis

- har begynnende innsikt i perspektiver, nøkkelbegreper og arbeidsformer som til sammen utgjør et repertoar kandidaten kan anvende i sin profesjonelle praksis
- har begynnende kunnskap om hvordan det personlige og profesjonelle gjensidig påvirker hverandre og konsekvenser av slik kunnskap for forståelse av seg selv i relasjon til andre i sin profesjonelle praksis

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan begrunne sin praksisutøvelse i grunnlagsforståelse og faglige tilnærminger presentert i studiet
- kan omsette presenterte perspektiver og praktiske ferdigheter til eget arbeid
- kan anvende kunnskap knyttet til betydningen av anerkjennelse, relasjonell sensitivitet og selvrefleksivitet i møte med andre mennesker

Generell kompetanse:

Kandidaten

- behersker anvendelse av ulike faglige tilnærminger innen systemisk praksis i ulike sammenhenger
- har inngående kunnskap om faglige tilnærminger og kan gjenkjenne og videreutvikle metoder og ferdigheter i egen praksis
- kan integrere teori, metode og praktiske ferdigheter og begrunne sin praktisering i samhandlingsprosesser på en selvstendig måte

Studieretning par- og familieterapi

Kunnskaper:

Kandidaten

- har utdypende kunnskap om perspektiver, begreper og arbeidsformer fra de ulike faglige tilnærmingene i systemisk par- og familieterapi
- har begynnende innsikt i perspektiver, nøkkelbegreper og arbeidsformer som til sammen utgjør et repertoar kandidaten kan anvende i sin terapeutiske praksis
- har begynnende kunnskap om hvordan det personlige og profesjonelle gjensidig påvirker hverandre og konsekvenser av slik kunnskap for forståelse av seg selv i relasjon til andre i sin terapeutiske virksomhet

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan begrunne sin par- og familieterapeutiske praksisutøvelse i grunnlagsforståelse og faglige tilnærminger presentert i studiet
- kan omsette presenterte perspektiver og tilnærminger til eget terapeutiske arbeid
- kan anvende kunnskap knyttet til betydningen av anerkjennelse, relasjonell sensitivitet og selvrefleksivitet i terapi med andre mennesker

Generell kompetanse:

Kandidaten

- behersker anvendelse av ulike faglige tilnærminger innen systemisk par- og familieterapi i ulike sammenhenger

- har inngående kunnskap om faglige tilnærminger og kan gjenkjenne og videreutvikle metoder og ferdigheter i egen terapeutisk praksis
- kan integrere teori, metode og praktiske ferdigheter og begrunne sin praktisering i terapeutiske samhandlingsprosesser på en selvstendig måte

Arbeids- og undervisningsformer

- forelesninger og seminarer
- demonstrasjoner og bruk av videoopptak
- ulike former for strukturert egenaktivitet i grupper, øvelser og rollespill.
- litteraturstudier i grupper
- skrivetrening

Obligatoriske aktiviteter

- tilstedeværelse
- skriftlige refleksjoner i mappe
- 40 timer praksis og 40 timer veiledning

40 timer praksis og 40 timer veiledning må ikke være gjennomført før eksamen, men må dokumenteres før emnet som helhet kan regnes som bestått.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Muntlig gruppeoppgave		Bestått/ikke bestått	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering: Gjennomføres på siste samling i 3. semester

Pensum

750 sider

Faglige tilnærminger og praksis del 2

Key Systemic Approaches and practice part 2

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: Antall studiepoeng: 15	Undervisningsspråk: Norsk	Praksisstudier: ja 40 timer praksis 40 timer veiledning* *26 timer veiledning eksternt *14 timer veiledning på samling
Tilbys som enkeltemne: Nei	Undervisningssted: Oslo og Sandnes	Studentarbeidsomfang
Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningstermin: Vår	Undervisningsomfang: 45 timer
Studienivå: Høyere grad	Obligatorisk undervisning: Ja	Omfang studentstyrt arbeid: 360 timer
Plassering i studieløpet		Totalt antall studentarbeidstimer: 405 timer
Heltid: Ikke aktuelt		
Deltid: 2. studieår		
Forkunnskapskrav:		

Innhold

Emnet "Faglige tilnærminger" er felles for studentene og gjennomføres 2. studieår, 4. semester.

Det gis undervisning i hvordan faglige tilnærminger kan være relevante og hensiktsmessige på ulike måter i ulike sammenhenger og praksisfelt.

Det gis introduksjon til nyere forskning i fagfeltet.

Studentene blir presentert for andre terapi- og praksisformer som anvendes i samfunnet og ser disse i relasjon til systemiske tilnærminger.

Samtidig med emnet arbeider studentene med de presenterte begrepene og faglige tilnærmingene i praksis og veiledning.

Hovedtemaer:

- faglige tilnærminger og tverrprofesjonelt samarbeid på ulike måter i ulike sammenhenger og praksisfelt
- hvordan møte problemfylte temaer som omhandler vold, overgrep, rus, omsorgssvikt og psykiske lidelser.
- nyere forskning i fagfeltet og fellesfaktorer som grunnlag for systemisk praksis og par- og familierterapi
- orientering i andre terapi- og praksisformer som anvendes i dagens samfunn, sett i relasjon til systemiske tilnærminger
- samtaler med barn, unge, eldre, familier og i ulike sammenhenger
- samtaler med enkeltindivider, par og grupper i ulike sammenhenger
- betydningsfulle relasjoner og livshendelser som ressurs
- betydningen av fordommer med fokus på diskurser og forforståelse
- oppmerksomhet på maktforhold og posisjonering

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Studieretning Systemisk praksis

Kunnskaper:

Kandidaten

- har utviklet utdypende teoretisk forståelse og et faglig repertoar som grunnlag for relasjonsorientert praksis
- har avansert kunnskap som gir trygghet og skaper tillit ved gjennomføring av systemisk praksis i ulike samhandlingsprosesser med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, foreldre, familier og grupper
- har inngående kunnskap om og kan identifisere og gjøre rede for egne bidrag i samhandlingsprosesser med brukere, hjelpsøkere og veisøkere
- har utdypende innsikt i betydningen av forforståelse, diskurser, maktforhold og posisjonering i relasjonsorientert praksisutøvelse.

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan gjennomføre og lede ulike samtaler i sammenhenger med en eller flere deltakere
- kan mestre ulike lytte- og samtaleferdigheter på en avansert måte
- kan kritisk analysere og mestre utfordrende samarbeids- og veiledningsrelasjoner og bidra til konfliktløsninger på en avansert og selvstendig måte

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan analysere relevante faglige etiske problemstillinger med utgangspunkt i systemisk praksis sin grunnlagsforståelse og faglige tilnærminger
- kan utøve kritisk bevissthet og refleksjon ved anvendelse av ulike faglige tilnærminger
- kan reflektere over forholdet mellom personlig stil, personlige erfaringer og profesjonell praksis
- kan analysere, vurdere og drøfte ulike perspektiver knyttet til etikk, makt og diskriminering og marginalisering

Studieretning Par- og familierapi

Kunnskaper:

Kandidaten

- har utviklet utdypende teoretisk forståelse og et faglig repertoar som grunnlag for relasjonsorientert

terapi

- har avansert kunnskap som gir trygghet og skaper tillit ved gjennomføring av par- og familierapi med barn, unge, eldre, enkeltpersoner, par, foreldre, familier og grupper
- har kunnskap om og kan identifisere og gjøre rede for egne bidrag i terapeutiske prosesser
- har utdypende innsikt i betydningen av forforståelse, diskurser, maktforhold og posisjonering i relasjonsorientert par- og familierapi

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan gjennomføre par- og familierapi med en eller flere deltakere i terapien
- kan mestre ulike lytte- og samtaleferdigheter på en avansert måte
- kan kritisk analysere og mestre utfordrende terapeutiske og relasjonelle komplekse situasjoner og bidra til konfliktløsninger på en avansert og selvstendig måte

Generell kompetanse:

Kandidaten

- Kan analysere relevante faglige etiske problemstillinger med utgangspunkt i fagområdets grunnlagsforståelse og faglige tilnærminger
- Kan utøve kritisk bevissthet og refleksjon ved anvendelse av ulike faglige tilnærminger i par – og familierapi
- Kan reflektere over forholdet mellom personlig stil, personlige erfaringer og profesjonell praksis
- Kan analysere, vurdere og drøfte ulike perspektiver knyttet til etikk, makt og diskriminering og marginalisering

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- demonstrasjoner og bruk av videoopptak
- ulike former for strukturert egenaktivitet i grupper, øvelser og rollespill.
- litteraturstudier i gruppe

Obligatoriske aktiviteter

- tilstedeværelse
- skriftlige refleksjoner i mappe
- 40 timer praksis og 40 timer veiledning

40 timer praksis og 40 timer veiledning må ikke være gjennomført før eksamen, men må dokumenteres før emnet som helhet kan regnes som bestått.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig hjemmeoppgave	4. semester	A - F	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering: Oppgaven skal ha et omfang på 8000 ord

Pensum 1125 sider

Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis

[Engelsk emnenavn]

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: Antall studiepoeng: 5	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Oslo og Sandnes	Praksisstudier: Nei
Tilbys som enkeltemne: Nei	Undervisningstermin: Høst	Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 15 timer Omfang studentstyrt arbeid: 125 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 140 timer
Emnestatus: Obligatorisk emne	Obligatorisk undervisning: Ja	
Studienivå: Høyere grad		
Plassering i studieløpet Heltid: Ikke aktuelt Deltid: 2. studieår Forkunnskapskrav: Ingen		

Innhold

Emnet er VIDs profilemne for alle masterprogram. Emnet er felles for studentene og gjennomføres 2. studieår, 3. semester. Emnet har særlig fokus på profesjonell praksis med vekt på en verdibevisst forståelse, inkludert forståelse av hva VIDs diakonale verdier handler om.

Emnet har særlig vekt på utfordringer knyttet til maktproblematikk og til livssynsmessig og verdimessig pluralisme i profesjonell praksis. Emnet fokuserer på å opparbeide forståelse av hva eget verdi- og livssynsmessig ståsted i møte med brukere med ulike verdier og livssyn betyr.

Læringsaktivitetene vil legge særlig opp til diskusjon og refleksjon.

Hovedtemaer:

- verdier i profesjonell praksis
- det livssynsåpne, multikulturelle samfunn
- spenningen mellom kulturelt mangfold, sekularisering og individualisering som kontekst for profesjonell praksis
- kritisk refleksjon over egne førforståelser og verdier
- maktperspektiver i profesjonell praksis
- diakonale og trosbaserte tradisjoner i profesjonell praksis

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har kunnskap om kritiske diskurser rundt maktforhold og verdier i relasjon til profesjonell praksis
- har kunnskap om trosbaserte og diakonale aktørers tradisjoner og roller i samfunn, helse og velferd
- har utdypet kunnskap om betydningen av brukeres livssyn og verdier

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan analysere faglige problemstillinger i lys av samfunnets kulturelle og livssynsmessige mangfold
- kan tematisere og analysere livssyn og verdiers betydning for profesjonsutøvelsen
- kan identifisere og forholde seg kritisk til maktforhold i profesjonelle relasjoner

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan ta del i verdidiskusjoner

Arbeids- og undervisningsformer

- nettbaserte leksjoner
- seminarer / forelesninger
- studentaktive metoder som fremmer tverrfaglig refleksjon og drøfting

Obligatoriske aktiviteter

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Individuell skriftlig hjemmeksamen	Et semester	Bestått/ikke bestått	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

I begynnelsen av emnet (slutten av samling 5) presenteres oppgaveteksten. Vurderingsformen er en individuell skriftlig oppgave som studenten jobber med gjennom emnets varighet og som skal leveres ca 1 uke etter siste undervisning etter samling 6). Oppgaveteksten legger vekt på kunnskap og analyse / drøfting av sentrale temaer i emnet og deres relevans for studentens spesifikke fag / profesjonsfelt. Besvarelsen skal ha et omfang på 2000 ord.

Pensum

375 sider

